

Hodnoticí aktivita

Abeceda 2

Anotace

Aktivita je zaměřena na hodnocení sebeřízení v procesu učení a na výsledky tohoto procesu pomocí sledování samostatné práce žáků při řešení gradovaných úloh s možností vyžádání dopomoc, tj. nápověd k jednotlivým úlohám. V prvních úlohách rozděluje žák písmena abecedy do čtyř disjunktních skupin podle osově souměrnosti a učí se zašifrovat písmena do slov. Tuto šifru později propojí s čísly. Poznatky z vyřešené úlohy musí žák použít v následující úloze. Obtížnost úloh se v průběhu aktivity zvyšuje.

Během práce se žák rozhoduje, zda potřebuje nápovědu a aktivně si o ni říká. Během práce může žák požádat učitele o kontrolu jednotlivých úloh. Učitel si poznamená, zda měl žák úlohu dobře. U použitých nápověd žák posuzuje, zda mu pomohly.

Věk – cílová skupina

2. stupeň ZŠ, šifru je možno nabídnout i šikovným žákům pátých tříd

Časová dotace (rozsah výuky)

(40 + 5) minut

Znalostní a kompetenční předpoklady žáků

Žáci potřebují znát osovou souměrnost, abecedu a přirozená čísla.

Prostorové a materiální požadavky na realizaci

Běžné psací potřeby, tisk pracovních listů – stačí černobíle

Vzdělávací obor

Matematika a její aplikace

Očekávaný výstup

M-3-3-01p pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit.

M-5-3-05p určí osu souměrnosti.

M-9-3-12p zobrazuje jednoduché útvary.

M-9-4-01p samostatně řeší praktické úlohy.

M-9-4-01p hledá různá řešení předložených situací.

Hodnocená klíčová kompetence

Kompetence k učení.

Podrobnější informace k hodnoceným schopnostem a dovednostem klíčové kompetence

Při řešení hodnoticích aktivity budou žáci uplatňovat následující schopnosti a dovednosti:

- žák dokáže využít získané znalosti a dovednosti v další práci (prostřednictvím gradovaných úloh),
- žák dokáže určit překážky v procesu učení, pozná, kdy si říct o nápovědu nebo kontrolu.

Podrobně:

- žák rozpozná a popíše vlastní studijní potřeby – co zvládám, čemu rozumím, poznám, kdy si říct o pomoc
- žák posuzuje, zda a jak mu nápověda pomohla
- žák posuzuje vlastní pokrok v učení
 - pozná, co se naučil a umí to využít

- myslí si, že mu to jde, ale není si jist a nechá si to raději zkontrolovat
- pozná, co mu nejde a rozhodne se využít nápovědy

Součástí hodnocí aktivity

- Abeceda 2 – pracovní list žáka
- Abeceda 2 – řešení pro učitele
- Abeceda 2 – záznamový arch pro učitele
- Abeceda 2 – nápovědy
- Abeceda 2 – tabulka hodnocení

Struktura a organizace realizace hodnocí aktivity

- Příprava:
 - Učitel vytiskne pracovní list pro každého žáka, pro sebe záznamový arch. **První stránku je vhodné vytisknout na samostatný list**, aby žáci mohli mít neustále skupiny písmen před sebou. Další dvě stránky mohou být na jednom listě (strana 2 a 3). Poslední stránka s úlohami navíc je pro žáky, kteří by byli s ostatními úlohami rychle hotoví.
 - Učitel vytiskne a rozstříhá nápovědy – každou v počtu žáků. Nápovědy bude žákům na jejich žádost vydávat, nebo je může připravit na prázdnou lavici a žáci si pro ně mohou chodit samostatně.
 - Učitel si připraví záznamový arch s tabulkou, do které bude zapisovat kontroly úloh.
- Učitel rozdá žákům pracovní listy. Sám si připraví záznamový arch.
- Úlohy jsou gradované.
- Žáci pracují samostatně. Jednotlivé pracovní listy žákům zůstávají po celou dobu realizace hodnocí aktivity a jsou odevzdány na konci samostatné práce.
- Úlohy:
 - Rozdělení písmen abecedy do čtyř disjunktních skupin (strana 1)
 - Nalezení zašifrovaných písmen (strana 2)
 - Zašifrování písmen do smysluplných slov (strana 2)
 - Propojení šifry s čísly – písmena jsou zašifrovaná do slov a ta jsou převedena na čísla (strana 3)
 - Převedení skupiny slov na jedno číslo a naopak (strana 3)
 - Porovnávání skupin slov a počítání s nimi – úlohy navíc (strana 4)
- Pokud se některý z úkolů zdá žákovi příliš obtížný, může si říct o nápovědu. Nápovědu žák podepíše. Po použití nápovědy žák poznamená přímo do nápovědy, zda mu nápověda pomohla, či ne.
- Pokud žák úlohu vyřeší a není si jist řešením, může požádat učitele o kontrolu úlohy. Učitel zkontroluje úlohu a sdělí žákovi chyby. Učitel si poznamená do záznamového

archu žádost o kontrolu a zda měl žák úlohu dobře.

- Učitel žákům sdělí, že brát si nápovědu nebo říct si o kontrolu není chybou. Cílem je postupně vyřešit celý pracovní list.
- Před odevzdáním pracovního listu žák přiloží všechny nápovědy, o které si v průběhu práce řekl.
- Učitel vyhodnocuje pracovní listy po skončení aktivity.

Rozsah hodnocení

Učitel hodnotí celou třídu ve dvou sledovaných oblastech:

- žák dokáže využít získané znalosti a dovednosti v další práci,
- žák dokáže určit překážky v procesu učení, pozná, kdy si říct o nápovědu nebo kontrolu.

Obě oblasti lze hodnotit až do úrovně 3.

Učitel je schopen zaznamenávat kontroly všech žáků do záznamového archu.

Ukázka ze záznamového archu:

Poznámka učitele znamená, že žák přišel ke kontrole třikrát, dvakrát neměl úlohu dobře, pak ano.

Hodnocení

Základem hodnocení je učitelské posouzení úrovně sledovaných aspektů využívání znalostí (žák dokáže využít získané znalosti a dovednosti v další práci) a sebereflexe procesu učení a jeho výsledků (žák dokáže určit překážky v procesu učení, pozná, kdy si říct o nápovědu nebo kontrolu), kompetence k učení na základě správně vypracovaných úloh, použitých nápověd a provedení kontrol.

Podle tabulky rozdělení na základě správně řešených úloh a použitých nápověd je stanoveno celkové hodnocení úrovně jednotlivých aspektů kompetence k učení.

Pro individuální práci s výsledkem žákova hodnocení je možné využít přehled dosažené úrovně dovedností.

Obměna hodnoticích aktivity ve výuce

Strukturu a systém hodnocení a nápověd lze použít s jiným obsahem pracovních listů – s jinou šifrou či jiným tématem vhodným pro kompetenci učení. Zásadní je dodržení gradování úloh (návaznost + zvyšování obtížnosti) a nabídka vhodných nápověd.

Výsledná informace pro učitele

Sledované aspekty – žák dokáže využít získané znalosti a dovednosti v další práci (prostřednictvím gradovaných úloh), žák dokáže určit překážky v procesu učení, pozná, kdy si říct o nápovědu nebo kontrolu.

K vyhodnocení slouží záznamový arch učitele a tabulka úrovní.

- Záznamový arch

Poznámka učitele

××✓

 znamená, že žák přišel ke kontrole třikrát, dvakrát neměl úlohu dobře, pak ano.

Výstup pro učitele: Žák se pokusil úlohu řešit, ale není si jist a jde ke kontrole. Nakonec úlohu zvládne, pochopí a získané dovednosti může použít při řešení dalších úloh.

Žák pozná, kdy si říct o nápovědu.

V případě, že si žák říká o nápovědu ve více úlohách za sebou, sice pozná, že potřebuje pomoc (vyšší úroveň tohoto aspektu), ale neumí použít nabyté dovednosti v další práci. V aspektu využití získaných dovedností v další práci má tedy nižší úroveň.

V případě, že si žák říká o kontrolu často, ale úlohy má většinou dobře, znamená to, že moc dobře nepozná, kdy potřebuje pomoc (nižší úroveň), ale umí použít získané dovednosti k další práci (vyšší úroveň).

- Tabulka úrovní

Podle tabulky úrovní učitel hodnotí dané aspekty po opravě pracovních listů a spočítání použitých nápověd. Žák může v obou sledovaných skupinách dovedností a schopností prokázat úroveň 1 až 3.

Poznámka žáků na nápovědách „Pomohla mi nápověda ANO/NE“ je pro učitele informací navíc, která mu může o žáku prozradit něco dalšího.

Údaje ze záznamového archu kombinuje učitel s tabulkou úrovní, kde jsou dosažené úrovně obou aspektů hodnoceny v závislosti na počtu vyřešených úloh a použitých nápověd.

Hodnoticí aktivita umožňuje učiteli odhalit konkrétní potíže při zpracování a následném použití znalostí v procesu učení. Dále také to, zda žák umí s těmito slabinami pracovat, nebo ne.

Učitel tak může účinně nabízet pomoc v procesu identifikace obtíže – vyhledání pomoci – aplikace pomoci.

Z celkové informace o rozložení dosažené úrovně daných aspektů získá učitel přehled, u kterých žáků je potřeba v dalších hodinách vytvářet příležitosti k rozvoji dané dovednosti a u kterých je třeba podpořit jejich rozvoj především díky náročnějším aktivitám (tito žáci dosahují nadprůměrné úrovně dovednosti). Díky tomu může učitel nabízet adekvátní činnost jednotlivým žákům stimulující další vývoj, činnost na úrovni, která mírně převyšuje žákovy schopnosti a dovednosti.

Výsledná informace pro žáka

Žák dostává informaci o dosažené úrovni ve dvou sledovaných dovednostech:

- žák dokáže využít získané znalosti a dovednosti v další práci;
- žák dokáže určit překážky v procesu učení, pozná, kdy si říct o nápovědu nebo kontrolu.

Žák získá informaci, zda dokáže samostatně / částečně či s dopomocí / nedokáže využít znalosti a dovednosti v další práci s konkrétními doklady o úspěchu či neúspěchu.

Žák získá informaci, zda dokáže samostatně / částečně či s dopomocí / nedokáže poznat, zda potřebuje nápovědu, resp. kontrolu a zda umí tuto nápovědu dále využít.

Celkovou informaci o hodnocení úrovně v obou aspektech získá žák díky přehledu dosažené úrovně dané dovednosti (v tabulce úrovni).

